

Բ Ա Ն Ա Ս Է Ր

Ա Մ Ս Ա Թ Ե Ր Թ

ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐՏԱԿԱՆ

Է ՏԱՐԻ 1905	Տարեկան՝ 15 ֆր. = 6 որլ. = 3 դոլար	ՅՈՒԼԻՍ ԹԻԻ 7
----------------	---------------------------------------	-----------------

Յ Ի Ե Ա Տ Ա Կ Ա Ր Ա Ն

ՍԿԵՒՌԻ ԱԻՆՏԱՐԱՆԻՆ

«Բանասեր»-ի անցեալ տարւան պրակներուն մէջ Հոգ. Կորիւն վարդապետ հրատարակած էր «Կ. Պոլսի Ս. Հրեշտակապետ Թաղի մատենադարանին ձեռագիրներ» վերնագրով ցուցակ մը : Այդ ցուցակին՝ մէջ յիշուած ձեռագիրէն թիւ 2-ը մասնաւոր ուշագրութեան արժանի էր, իր հնութեան եւ յիշատակարանին կարեւորութեան համար : Կորիւն վ. ի յօդուածին մէջ յիշատակարանն ամբողջութեամբ յառաջ չէր բերուած սակայն, այլ բովանդակութիւնը միայն դրուած էր : Արդ նոյն յիշատակարանին ամբողջութիւնը կը դնենք այս անգամ, ստանալով Հոգ. Մուշեղ վ. էն, որ մեր խնդրանքին վրայ յանձն առած էր օրինակել յիշեալ մատենադարանէն :

ԽՄԲ.

Ա. Յիշատակարան

Փառք համագոյ եւ միասնական Սբ. Երբորդութեանն ի թուաբերութեանս Հյոջ Զեյքն, ի թագն. Կիլիկիեցոց . . . անգիտ, Սմայաառ, եւ ի զիտապետութեանս Հյոջ Տոն Գրիգորի, ի մեծ ժողովարանս Սկեւառոյ, ընդ հովանեաւ Սբ. Փրկչի եւ մաւր իւրոյ Ածածնի, եւ կենցաղեանկ Սբ.

Նշանի մերձ յանմատոյց զղեակա Լամբրունի (Աւարտեցաւ ամատունկս
այս հոգիարողքով, քառալսակ սբ աւետարանս, որ յեղեմական դրախ-
տէն հոսեալ առ ի յարբումն ամենայն ծարաւելոց եւ ի ճաշակ ամե-
նայն կարաւտելոց, որք հաւատով ճաշակեն: Արդ ցանկացող եղ-
եալ այսմ սրբոյ աւետարանիս բազմամեղ եւ անարժան քանա-
նայի Ստեփ' եւ մականուն իրից որդի. զի թէպէտ եւ ո'չ էր
արժամանակս ձեռնառլ այսմ արհեստի ի բազում եւ աղգազգի
վշտաց ի ներքին եւ յարտաքին թշնամեաց. եւ ես թէպէտ եւ զառան-
ցեալ տիւսք եւ պակասեալ ի զաւրութենէ եւ ի պատշաճ պիտոյից, այս-
քան կարացեալ յնուլ զտենչանս իմ: — Արդ յերեսս անկեալ ազաչեմ
զամենեանս որք հանդիպիք սմա, յիշել աղաւթիւք զգրող սրա զը յա-
ռալ ասացեալս զՍտեփանոս եւ զծնաւդս իմ զՂուկաս քն եւ զմայր իմ
զԹադեր եւ զեղբարսն իմ ըզգրիգոր, ըզվատիլ, զհայրապետ եւ զկոստան-
դին եւ զ. Թին իմ զհայրապետ քն եւ զամենայն աղգատունիս իմ, նսեւ
զեղբարք սրբոյ մշնաստանիս սկեւոյի սբ են այժմ կենդանի եւ որ
գալոց են զկնի հանդերձ ծնաւդաւք եւ աղգականաւք յիշեսջիք ի Քս,
Զի յայս սակս ի բաց եղի զծերութեան անկարութիւն. զի շտեկաց
ի ձէնջ զողորմութիւն եւ զշնորհս զի թերեւ զտից իրողութիւն բազ-
մութեան մեղաց իմոց եւ յուսալով ի հայրական եւ յեղբարական
դուծս ձեր զյառաջակա հոգս իմ ձեր սբ աղաւթից յանձին տարի. եւ
որ ընդունողն է մաղթանաց եւ տուաւդն բարեաց Յս Քս, յիշելոցս եւ
յիշողացս ողորմեացի եւ ինքն եղիցի աւրհնեալ ընդ հաւր եւ ընդ
հոգւոյն սրբոյ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից ամէն: — Որ
զայս յիշատակարան ի յայս գրոցս քերէ կամ ջնջէ եւ հանէ ինքն
ջնջեալ լիցի ի զպրութենէն կենաց:

Բ. Յիշատակարան

Արդ զվերջին զստացաւդս, սբ աւետարանիս, պր. երեցփոխանն,
Թովաթցի, որ յիշատակ եղեալ էր ի սբ. . . եկեղեցին: Եւ վասն ժամա-
նակիս դառնութեան եւ մեր մեղացն մտեալ գողք եւ կողոպտեցին զսբ
եկեղեցին, եւ այս սբ աւետարանս արժաթեայ կազմ էր, զկողքն եւ զկէս
զլիւոյ աւետարանիս հետ կտրեցին եւ տարան, Թւրեանց գուռն կենայ
այն սբ աւետարան. ի նոյն տարիս չորս եկեղեցի կողոպտեցին հայե-
րուն եւ ֆռանկնուն: եւ զվերջին կիսայթաւդ եւ կազմաւդ սբ աւետա-
րանիս որդի Խն Մինին(*), անարժան ծառայ Յովհաննէս, երէց անուամբ
միայն եւ գործովք յունայն, յիշեցէք ի տէր ընդ հովանեաւ սբ չարխա-
փան ամածնի Նոր Նիկիտացոց է. ի Թվի. ԶԽԷ. ի հայրապետութեան
տէր Կրպաի. քաղաքիս Կոստանդինոսի:

Աւ դարձեալ գրել եւ կազմել երես Տը երէցփոխանն . Ան գինքն նորոգէ իւր արքայութեանն

Դարձեալ յիշեցէք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր, որ ազատեաց ի ձեռնաց անօրինաց զոր աւետարանս զայս եւ վերստին նորոգել հառուր Եւ եւ յիշատակ ի գոռն սը հրշտոյ եւ Միքայելի վերստին նորագել հառուր զսը աւետարանս ի թվին ՌՃԲ մայիսի ԺՁ . . .

Կ Ա Ր Ա Պ Ե Տ Ե Ջ Ե Ա Ն

(Շար. եւ ղերջ)

Այժմ անցնինք Կ. Եղեանի գլուխ - գործոցին՝ գլխաւոր աշխատասիրութեանը . Դա ոսերէն լեզուով գրուած «Պետրոս Մեծի յարաբերութիւնները հայ ժողովրդի հետ» գիրքն է, որը մեծահաղորդ հետախուզական-սլատմական յիշատակարան է, տպուած Պետերբուրգում 1898 թ. համաձայն կարգադրութեան Գիտութեանց Ճեմարանի . Աշխատութեան տնային կէտը պատմական տեսութիւնն է գլխաւորապէս Մեծն Պետրոսի յարաբերութեանց հայ ժողովրդի հետ, իսկ երկրորդը՝ վաւերացիւթիւններ եւ արձանագրութիւններ, գրադրութիւններ եւ հրովարտականք, որոնք հանուած են Մոսկուայի գլխաւոր եւ Պետերբուրգի Ռուսաքին գործոց նախարարութեան գիւտանքից, Աւետրիական պաշտական եւ արքունի գիւտանքից, Բաւարիոյ դադանի արքունի գիւտանքից եւայլն եւայլն . Այս վաւերացիւթիւնները տպուած են իրենց սկզբնական ձեւով, ընդգրկներով, հայերէն, ոսերէն, գաղղիերէն, գերմաներէն, պարսկերէն եւայլն . 1897 յունուար 8-ին իր այս գործը զեկուցեց կայսերական գիտութեանց ճեմարանի պատմական-քանասիրական բաժնին .

Հանգուցեալը թնգամ էր եւ թղթակից անդամ ուսական եւ եւրոպական գիտական ընկերութիւնների, եւ վարձատրուած էր այլ եւայլ պետութեանց եւ գլխաւորապէս ուսական շքանշաններով .

1904 թ. նոյեմբեր 6-ին Պետերբուրգում տնուեցաւ նրա պետական ծառայութեան եւ գրական գործնէութեան 50ամեայ յօրեւեանը, որի առթիւ եւ ոտացաւ Իսկական գաղանի խորհրդականի աստիճանը .

Մի քանի խօսք էլ Մանասարեան գպրոցի խնամակալ-հոգաբարձու լինելու մասին .

Մանասարեանը իրեն կտակակատար էր կարգել ի թիւս միւսների եւ գլխաւորապէս Եղեանին . Հանգուցեալը գպրոցի վրայ հակում էր արդէս արթուն հօվիւ եւ դեռ 1886 թ. ամառը զնաց կարին եւ տեղնու-